

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
до самостійної роботи з дисципліни
«УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ САНАЦІЄЮ ПІДПРИЄМСТВА»
(для здобувачів вищої освіти спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та
страхування»)
(Електронне видання)

ЗАТВЕРДЖЕНО
на засіданні кафедри фінансів
та банківської справи
Протокол № 6 від 03.02.2023 р.

Методичні вказівки до самостійної роботи з дисципліни «Управління фінансовою санацією підприємства» для здобувачів вищої освіти в спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» / Укладачі: Е.В. Черnodубова, А.А. Мартинов. - Київ: вид-во СНУ ім. В. Даля, 2023. - 29 с.

Методичне видання спрямоване на вивчення і засвоєння здобувачами вищої освіти самостійно та на підставі лекційного матеріалу теоретичної основи та практичного матеріалу з дисципліни «Управління фінансовою санацією підприємства». Методичні вказівки до самостійної роботи містять тематичний план та зміст занять для студентів денної та заочної форм навчання, а також критерії оцінки здобувачів вищої освіти на семінарі. Кожне семінарське заняття включає: мету, задачі, план, перелік теоретичних питань до обговорення за темою семінару, перелік найбільш важливих термінів за темою семінару, перелік тем доповідей та зміст ситуаційних завдань за темою семінару, список рекомендованої літератури. Представлені методичні вказівки охоплюють всі теми дисципліни і допомагають освоїти як теоретичні знання так і набути практичні навички з дисципліни.

Укладачі:

Е.В. Черnodубова, к.е.н., доц.

А.А. Мартинов, к.е.н., доц.

Рецензент:

Н.Е. Ткаченко, к.е.н., доц.

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Дисципліна «Управління фінансовою санацією підприємства» розкриває необхідність, суть, функції та роль фінансового оздоровлення підприємства з урахуванням змін, викликаних глобальними економічними перетвореннями.

Для студентів економічних спеціальностей цей курс є одним з профілюючих, що вимагає поряд із вивченням теорії фінансів ретельно опрацювати нормативні матеріали, які регулюють організацію фінансової санації в сучасних умовах, а також розв'язок задач для набуття практичних навичок з управління фінансовою санацією.

Курс передбачає набуття студентами теоретичних знань щодо фінансових відносин, що виникають у процесі антикризового фінансового управління підприємством в умовах ринкової економіки.

Предметом вивчення курсу є вивчення сукупності фінансово-економічних відносин, що виникають у процесі антикризового фінансового управління підприємством, санації, реорганізації, банкрутства та ліквідації суб'єктів господарювання.

Основною метою курсу є формування у студентів системи знань з методології та практичного здійснення фінансової санації, банкрутства підприємств, фінансового забезпечення ліквідаційних процедур.

Завданням вивчення курсу є вивчення сутності, методів, правил і механізмів фінансової санації, банкрутства та ліквідації підприємства, а також форм і методів державної фінансової підтримки санації суб'єктів господарювання, набуття навичок здійснення досудової санації та вивчення комплексу питань, пов'язаних із санацією за рішенням суду, проведення реструктуризації суб'єктів господарювання.

У результаті вивчення дисципліни студент повинен:

Знати:

- теоретичні основи здійснення фінансового оздоровлення суб'єктів господарювання;
- методику виявлення ознак неплатоспроможності підприємства;
- методику визначення санаційної спроможності підприємства;
- структуру та порядок складання плану санаційних заходів;
- особливості здійснення досудової санації та санації за рішенням господарського суду;
- теоретичні основи банкрутства підприємства;
- порядок здійснення ліквідаційних процедур;
- особливості санації та банкрутства підприємств різних форм власності та видів діяльності;

Вміти:

- застосовувати методи контролінгу на підприємстві;

- проводити оцінку ймовірності банкрутства підприємств на основі моделей однофакторного та багатфакторного дискримінантного аналізу;
- застосовувати прийоми та методи проведення санаційного аудита;
- оцінювати фінансовий стан підприємства;
- скласти план санації підприємства та проводити експертну оцінку запланованих санаційних заходів;
- виявляти ознаки неплатоспроможності підприємства.

Придбані глибокі теоретичні знання та практичні навички дозволяють випускникам спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» здійснювати кваліфіковані прогнози економічних процесів у сфері грошових, фінансових і кредитних відносин.

Методичні вказівки розраховані на максимально самостійне виконання студентами завдань.

ПЕРЕЛІК ТЕМ ТА ЗАВДАНЬ ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ
З ДИСЦИПЛІНИ «УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ САНАЦІЄЮ
ПІДПРИЄМСТВА»

Тема 1

1. Фінансові аспекти санації та банкрутства суб'єктів господарювання
2. Фінансові аспекти реорганізації суб'єктів господарювання
3. Фінансові аспекти оцінки вартості майна підприємства

Завдання 1

Визначити:

- 1) розмір Статутного фонду після проведення санації;
- 2) суму коштів, що підприємство направило на погашення банківського кредиту. За результатами розрахунків скласти баланс підприємства після проведення фінансової санації.

Вихідні дані:

Баланс санації

АКТИВ		ПАСИВ	
I. Основні засоби та інші необоротні активи		I. Власний капітал	
1. Основні засоби	380000	1. Статутний фонд	422000
2. Обладнання	1780000	2. Резервний фонд	14000
3. Нематеріальні активи	485200	3. Нематеріальні збитки	-242000
4. Фінансові вкладення	80000	II. Зобов'язання	
II. Оборотні засоби		1. Кредити банків	22640000
1. Запаси і витрати	1240000	2. Розрахунки з кредиторами	896000
2. Готова продукція	240000	3. Розрахунки по авансам отриманим	1048000
3. Дебіторська заборгованість	85000	4. Розрахунки по векселям	262200
4. Грошові кошти	441000	5. Інші зобов'язання	67000
Баланс	4731200	Баланс	4731200

Статутний капітал зменшується двома методами:

а) на основі викупу АТ акцій власної емісії за курсом 50% від номіналу з метою подальшого їхнього анулювання. На це були використані грошові кошти в сумі 25000 грн.;

б) об'єднанням акцій у співвідношенні 7:4, як альтернатива до зменшення кількості акцій акціонерам була запропонована доплата з розрахунку 2,5 грн. за кожен акцію номінальною вартістю 5 грн. 2/3 акціонерів віддали перевагу об'єднанню своїх акцій, інші зробили доплати.

Були продані: устаткування балансовою вартістю 850000 грн., виторг склав 1000000 грн. Накладні витрати в процесі санації склали 65000 грн., причому оплачено було 35000 грн., а на 30000 грн. виписаний вексель. Санаційний прибуток розподілений: на покриття балансових збитків; покриття збитків у 34000 грн. при переоцінці фінансових вкладень; покриття збитків у 31000 грн. при переоцінці запасів.

Залишок коштів на розрахунковому рахунку після санації склав 460000 грн. Інші мобілізовані фінансові ресурси підприємство використовувало для погашення банківських кредитів.

Завдання 2

Здійснити двоступінчасту санацію балансу АТ з використанням елементів альтернативної санації.

Визначити:

- 1) санаційний прибуток;
- 2) обсяг Статутного капіталу і суму коштів, що залишилися в розпорядженні підприємства після фінансової санації.

Скласти баланс підприємства після проведення фінансової санації.

Вихідні дані:

Баланс АТ на початок проведення санації, тис. грн.

АКТИВ		ПАСИВ	
Основні засоби	3720	Статутний фонд	4800
Запаси і витрати	1782	Резервний фонд	35
Дебіторська заборгованість	713	Непокриті збитки	-2114
Грошові кошти	80	Довгострокові пасиви	2810
		Короткострокові пасиви	764
Валюта балансу	6295	Валюта балансу	6295

1) Загальні збори акціонерів прийняло рішення про зменшення Статутного фонду об'єднанням акцій у співвідношенні 4:2. Як альтернативу акціонерам запропоновано здійснити доплати в розмірі 60% до номіналу.

2) 60% акціонерів прийняли рішення про обмін своїх акцій, а 40% вирішили здійснити доплати.

3) Накладні витрати, пов'язані зі зменшенням Статутного фонду, склали 140 тис. грн.

4) Одночасно було прийнято рішення про збільшення Статутного фонду на 1500 тис. грн.

5) Всі акції нового випуску були реалізовані за курсом емісії 110%.

6) Послуги андерроїтера коштували 80,0 тис. грн.

7) Накладні витрати, зв'язані зі збільшенням статутного фонду склали 20 тис. грн.

Тема 2

1. Фінансовий механізм реструктуризації підприємства
2. Фінансове прогнозування банкрутства підприємств
3. Фінансове забезпечення санації суб'єктів господарювання

Завдання 1

Скласти баланс підприємства після зменшення Статутного фонду.

Вихідні дані:

Загальними зборами товариства прийняте рішення про зменшення Статутного фонду передачею до анулювання корпоративних прав номінальною вартістю 13 тис. грн. Крім цього, один із кредиторів частково списав короткострокову заборгованість підприємства по оплаті відсотків за користування кредитом на суму 6 тис. грн.

Якщо не враховувати податкові нюанси, то баланс підприємства до зазначених операцій виглядає так:

АКТИВ		ПАСИВ	
Основні засоби	70000	Статутний фонд	110000
Запаси і витрати	40000	Непокриті збитки	-26000
Дебіторська заборгованість	25000	Резервний фонд	20000
Грошові кошти	4000	Зобов'язання	35000
Валюта балансу	139000	Валюта балансу	139000

Завдання 2

Визначити:

1. Збільшення Статутного фонду.
2. Скласти баланс АТ «Бета» після приєднання до нього АТ «Альфа».

Вихідні дані:

Прийнято рішення реорганізувати акціонерне товариство «Альфа», приєднавши його до АТ «Бета». Співвідношення по обміну корпоративних прав при приєднанні 2:3. Як доплата до корпоративних прав АТ «Бета» виплачує на користь АТ «Альфа» компенсацію в 2 грн. за кожен акцію номінальною вартістю 50 грн.

Баланси підприємств до реорганізації наступні:

Баланс підприємства АТ „Альфа”, тис. грн.

АКТИВ		ПАСИВ	
Основні засоби	700	Статутний фонд	600
Запаси і витрати	300	Додатковий капітал	70
Дебіторська заборгованість	260	Резервний фонд	60
Грошові кошти	30	Зобов'язання	560
Валюта балансу	1290	Валюта балансу	1290

Баланс підприємства АТ „Бета”, тис. грн.

АКТИВ		ПАСИВ	
Основні засоби	1500	Статутний фонд	1300
Запаси і витрати	500	Додатковий капітал	400
Дебіторська заборгованість	400	Резервний фонд	500
Грошові кошти	200	Зобов'язання	400
Валюта балансу	2600	Валюта балансу	2600

Тема 3

1. Фінансова реструктуризація на підприємстві
2. Управління витратами підприємства за центрами фінансової відповідальності
3. Стратегічне фінансове планування на підприємстві та напрямки його вдосконалення

Завдання 1

Обчислити, наскільки збільшиться Статутний фонд, і скласти баланс АТ «У» після приєднання до нього АТ «Х».

Вихідні дані:

Прийнято рішення реорганізувати акціонерне товариство «Х», приєднавши його до АТ «У». Співвідношення по обміну корпоративних прав при приєднанні 1:2. Як доплата до корпоративних прав АТ «У» виплачує на користь акціонерів АТ «Х» компенсацію в 3,5 грн. за кожну акцію номінальною вартістю 60 грн.

Баланси підприємств до реорганізації наступні:

Баланс підприємства АТ „Х”, тис. грн.

АКТИВ		ПАСИВ	
Основні засоби	600	Статутний фонд	560
Запаси і витрати	250	Додатковий капітал	100
Дебіторська заборгованість	200	Резервний фонд	70
Грошові кошти	30	Зобов'язання	350
Валюта балансу	1080	Валюта балансу	1080

Баланс підприємства АТ „У”, тис. грн.

АКТИВ		ПАСИВ	
Основні засоби	2400	Статутний фонд	2000
Запаси і витрати	400	Додатковий капітал	400
Дебіторська заборгованість	300	Резервний фонд	300
Грошові кошти	200	Зобов'язання	600
Валюта балансу	3300	Валюта балансу	3300

Завдання 2

Визначити:

- 1) розмір Статутного фонду після проведення санації;

2) суму коштів, що підприємство направило на погашення банківського кредиту. За результатами розрахунків скласти баланс підприємства після проведення фінансової санації.

Вихідні дані:

Баланс санації

АКТИВ		ПАСИВ	
I. Основні засоби та інші необоротні активи		I. Власний капітал	
1. Основні засоби	370000	1. Статутний фонд	421000
2. Обладнання	1770000	2. Резервний фонд	13000
3. Нематеріальні активи	484200	3. Нематеріальні збитки	241000
4. Фінансові вкладення	70000	II. Зобов'язання	
II. Оборотні засоби		4. Кредити банків	17700000
1. Запаси і витрати	1230000	5. Розрахунки з кредиторами	895000
2. Готова продукція	230000	6. Розрахунки по авансам отриманим	1047000
3. Дебіторська заборгованість	84000	4. Розрахунки по векселям	227200
4. Грошові кошти	440000	5. Інші зобов'язання	66000
Баланс	4680200	Баланс	4680200

Статутний капітал зменшується двома методами: на основі викупу АТ акцій власної емісії за курсом 50% від номіналу з метою подальшого їхнього анулювання. На це були використані грошові кошти в сумі 26000 грн.; об'єднанням акцій у співвідношенні 6:4, як альтернатива до зменшення кількості акцій акціонерам була запропонована доплата з розрахунку 2,5 грн. за кожну акцію номінальною вартістю 4 грн. 2/3 акціонерів віддали перевагу об'єднанню своїх акцій, інші зробили доплати.

Були продані: устаткування балансовою вартістю 840000 грн., виторг склав 1000000 грн. Накладні витрати в процесі санації склали 64000 грн., причому оплачено було 34000 грн., а на 30000 грн. виписаний вексель.

Санаційний прибуток розподілений: на покриття балансових збитків; покриття збитків у 30000 грн. при переоцінці фінансових вкладень; покриття збитків у 32000 грн. при переоцінці запасів; покриття збитків від переоцінки морально застарілого устаткування.

Залишок коштів на розрахунковому рахунку після санації склав 460000 грн. Інші мобілізовані фінансові ресурси підприємство використовувало для погашення банківських кредитів.

Тема 4

1. Реструктуризація в системі антикризового фінансового управління підприємством
2. Санаційний аудит та фінансове забезпечення санації підприємств
3. Система антикризового фінансового управління підприємством

Завдання 1

Здійснити двоступінчасту санацію балансу АТ з використанням елементів альтернативної санації.

Визначити:

1) санаційний прибуток;

2) обсяг Статутного капіталу і суму коштів, що залишилися в розпорядженні підприємства після фінансової санації.

Скласти баланс підприємства після проведення фінансової санації.

Вихідні дані:

Баланс АТ на початок проведення санації, тис. грн.

АКТИВ		ПАСИВ	
Основні засоби	3820	Статутний фонд	6000
Запаси і витрати	1882	Резервний фонд	45
Дебіторська заборгованість	813	Непокриті збитки	-3214
Грошові кошти	90	Довгострокові пасиви	2910
		Короткострокові пасиви	864
Валюта балансу	6605	Валюта балансу	6605

Загальні збори акціонерів прийняло рішення про зменшення Статутного фонду об'єднанням акцій у співвідношенні 3:2.

Як альтернативу акціонерам запропоновано здійснити доплати в розмірі 50% до номіналу. 70% акціонерів прийняли рішення про обмін своїх акцій, а 30% вирішили здійснити доплати.

Накладні витрати, зв'язані зі зменшенням Статутного фонду, склали на 2000 тис. грн. Всі акції нового випуску були реалізовані за курсом емісії 110%. Послуги андерроїтера коштували 900 тис. грн. Накладні витрати, зв'язані зі збільшенням статутного фонду склали 19 тис. грн.

Завдання 2

Розрахувати аналітичні коефіцієнти:

- 1) ліквідності і платоспроможності ділової активності (оборотності)
- 2) рентабельності;
- 3) фінансової стійкості (структури капіталу)
- 4) ринкової активності.

Дайте оцінку фінансового стану підприємства.

Показники фінансової звітності підприємства

Показники	На початок періоду	На кінець періоду
Актив		
I. Необоротні активи, усього	7594,3	8064,6
II. Оборотні активи, усього в тому числі		
запаси, усього	1085,8	1600,4
дебіторська заборгованість, усього	213,7	400,3
грошові кошти і їхні еквіваленти	1,2	0,4
інші оборотні активи	65,6	7,2
III. Витрати майбутніх періодів	0	0
Разом актив	8960,6	10072,9
Пасив		
I. Власний капітал	3136,0	2800,5
II. Забезпечення наступних витрат і платежів	0	0
III. Довгострокові зобов'язання	619,8	472,1
IV. Поточні зобов'язання	5204,7	6800,3
V. Доходи майбутніх періодів	0	0
Разом пасив	8960,6	10072,9
	За звітний період	
Виторг від реалізації (чистий дохід)	2488,4	
Собівартість реалізованої продукції	2226,1	
Валовий прибуток	262,3	
Інші операційні доходи і витрати	114,2	
Фінансові результати від операційної діяльності	148,1	
Фінансові результати від звичайної діяльності до оподаткування	148,1	
Податок на прибуток від звичайної діяльності	44,43	
Чистий прибуток	104,67	
Кількість випущених акцій (тис. шт.)		
Ринкова ціна акції	0,4	
Виплачені дивіденди за акціями	9,0	

Тема 5

1. Прогнозування банкрутства і розробка антикризової програми підприємства
2. Особливості оцінки вартості підприємства
3. Особливості організації антикризового фінансового менеджменту на підприємствах різних організаційно-правових форм господарювання

Завдання 1

Розрахувати аналітичні коефіцієнти:

- 1) ліквідності і платоспроможності ділової активності (оборотності)
- 2) рентабельності;
- 3) фінансової стійкості (структури капіталу)
- 4) ринкової активності. Дайте оцінку фінансового стану підприємства.

Таблиця 1

Показники фінансової звітності підприємства

Показники	На початок періоду	На кінець періоду
Актив		
I. Необоротні активи, усього	7574,3	8044,6
II. Оборотні активи, усього в тому числі		
запаси, усього	1065,8	1580,4
дебіторська заборгованість, усього	211,7	389,3
грошові кошти і їхні еквіваленти	1,1	0,2
інші оборотні активи	63,6	5,2
III. Витрати майбутніх періодів	0	0
Разом актив	8916,6	10019,7
Пасив		
I. Власний капітал	3116,0	2789,5
II. Забезпечення наступних витрат і платежів	0	0
III. Довгострокові зобов'язання	419,8	452,1
IV. Поточні зобов'язання	5380,6	6778,3
V. Доходи майбутніх періодів	0	0
Разом пасив	8916,5	10019,7
	За звітний період	
Виторг від реалізації (чистий дохід)	2468,4	
Собівартість реалізованої продукції	2206,1	
Валовий прибуток	262,3	
Інші операційні доходи і витрати	112,2	
Фінансові результати від операційної діяльності	150,1	
Фінансові результати від звичайної діяльності до оподаткування	150,1	
Податок на прибуток від звичайної діяльності	45,03	
Чистий прибуток	105,07	
Кількість випущених акцій (тис. шт.)		
Ринкова ціна акції	0,2	
Виплачені дивіденди за акціями	7,0	

Завдання 2

Розрахувати:

- розмір Статутного фонду після зменшення;
- санаційний прибуток;
- розмір компенсації акціонерам, що відмовилися від конверсії своїх акцій.

Вихідні дані.

Статутний фонд акціонерного товариства складає 4 млн. грн. Прийнято рішення про зменшення Статутного капіталу конверсією акцій у відношенні 4:2. Оскільки 20% акціонерів не надали свої акції для конверсії, їхні акції були анульовані. Замість у ході конверсії на дану кількість акцій у відповідному співвідношенні були емітовані акції, що були реалізовані на біржі за курсом 120%.

Тема 6

1. Особливості застосування системи фінансового контролінгу на підприємствах
2. Механізм антикризового фінансового управління на підприємстві
3. Діагностика фінансової кризи на підприємстві

Завдання 1

Визначити:

1. Суму збільшення Статутного фонду.
2. Розрахунковий курс акцій до збільшення.
3. Розрахунковий курс після збільшення.

Пояснити отримані курси акцій.

Вихідні дані:

1. Статутний фонд АТ	1100 тис. грн.
2. Номінальна вартість однієї акції	110 грн.

Прийнято рішення про збільшення Статутного капіталу за рахунок нерозподіленого прибутку і резервних фондів, що перевищують необхідний розмір, передбачений законодавством.

3. Співвідношення, згідно якого збільшується Статутний фонд	3:1
4. Резерви і нерозподілений прибуток	1300 тис. грн.

Завдання 2

Обчислити, наскільки збільшиться Статутний фонд, і скласти баланс АТ «У» після приєднання до нього АТ «Х».

Вихідні дані:

Прийнято рішення реорганізувати акціонерне товариство «Х», приєднавши його до АТ «У». Співвідношення по обміну корпоративних прав при приєднанні 2:1. Як доплата до корпоративних прав АТ «У» виплачує на користь акціонерів АТ «Х» компенсацію в 2,5 грн. за кожну акцію номінальною вартістю 45 грн.

Баланси підприємств до реорганізації наступні:

Баланс підприємства АТ „Х”, тис. грн.

АКТИВ		ПАСИВ	
Основні засоби	800	Статутний фонд	820
Запаси і витрати	450	Додатковий капітал	80
Дебіторська заборгованість	400	Резервний фонд	60
Грошові кошти	50	Зобов'язання	740
Валюта балансу	1700	Валюта балансу	1700

Баланс підприємства АТ „У”, тис. грн.

АКТИВ		ПАСИВ	
Основні засоби	1700	Статутний фонд	1500
Запаси і витрати	600	Додатковий капітал	600
Дебіторська заборгованість	500	Резервний фонд	500
Грошові кошти	400	Зобов'язання	600
Валюта балансу	3200	Валюта балансу	3200

Тема 7

1. Запобігання банкрутству в системі антикризового управління підприємством
2. Діагностика фінансового стану підприємства в системі контролінгу
3. Бюджетування в системі оперативного фінансового контролінгу на підприємстві

Завдання 1

Визначити:

- 1) розмір Статутного фонду після проведення санації;
- 2) суму коштів, що підприємство направило на погашення банківського кредиту. За результатами розрахунків скласти баланс підприємства після проведення фінансової санації.

Вихідні дані:

Баланс санації

АКТИВ		ПАСИВ	
I. Основні засоби та інші необоротні активи		I. Власний капітал	
1. Основні засоби	360000	1. Статутний фонд	420000
2. Обладнання	1760000	2. Резервний фонд	12000
3. Нематеріальні активи	483200	3. Нематеріальні збитки	-240000
4. Фінансові вкладення	60000	II. Зобов'язання	
II. Оборотні засоби		7. Кредити банків	2240000
1. Запаси і витрати	1220000	8. Розрахунки з кредиторами	866000
2. Готова продукція	220000	9. Розрахунки по авансам отриманим	1046000
3. Дебіторська заборгованість	83000	4. Розрахунки по вексялям	260200
4. Грошові кошти	439000	5. Інші зобов'язання	21000
Баланс	4625200	Баланс	4625200

Статутний капітал зменшується двома методами:

а) на основі викупу АТ акцій власної емісії за курсом 50% від номіналу з метою подальшого їхнього анулювання. На це були використані грошові кошти в сумі 23000 грн.;

б) об'єднанням акцій у співвідношенні 6:4, як альтернатива до зменшення кількості акцій акціонерам була запропонована доплата з розрахунку 2,5 грн. за кожну акцію номінальною вартістю 5 грн. 2/3 акціонерів віддали перевагу об'єднанню своїх акцій, інші зробили доплати.

Були продані: устаткування балансовою вартістю 830000 грн., виторг склав 1000000 грн. Накладні витрати в процесі санації склали 75000 грн., причому оплачено було 35000 грн., а на 40000 грн. виписаний вексель. Санаційний прибуток розподілений: на покриття балансових збитків; покриття збитків у 30000 грн. при переоцінці фінансових вкладень; покриття збитків у 31000 грн. при переоцінці запасів; покриття збитків від переоцінки морально застарілого устаткування.

Залишок коштів на розрахунковому рахунку після санації склав 440000 грн. Інші мобілізовані фінансові ресурси підприємство використовувало для погашення банківських кредитів.

Завдання 2

Здійснити двоступінчасту санацію балансу АТ з використанням елементів альтернативної санації.

Визначити:

- 1) санаційний прибуток;
- 2) обсяг Статутного капіталу і суму коштів, що залишилися в розпорядженні підприємства після фінансової санації.

Скласти баланс підприємства після проведення фінансової санації.

Вихідні дані:

Баланс АТ на початок проведення санації, тис. грн.

АКТИВ		ПАСИВ	
Основні засоби	3710	Статутний фонд	4700
Запаси і витрати	1772	Резервний фонд	25
Дебіторська заборгованість	703	Непокриті збитки	-3104
Грошові кошти	70	Довгострокові пасиви	2800
		Короткострокові пасиви	1834
Валюта балансу	6255	Валюта балансу	6255

1) Загальні збори акціонерів прийняло рішення про зменшення Статутного фонду об'єднанням акцій у співвідношенні 3:1. Як альтернативу акціонерам запропоновано здійснити доплати в розмірі 50% до номіналу

2) 70% акціонерів прийняли рішення про обмін своїх акцій, а 30% вирішили здійснити доплати.

3) Накладні витрати, пов'язані зі зменшенням Статутного фонду, склали 130 тис. грн.

4) Одночасно було прийнято рішення про збільшення Статутного фонду на 1400 тис. грн.

5) Всі акції нового випуску були реалізовані за курсом емісії 120%.

6) Послуги андерроїтера коштували 261 тис. грн.

Тема 8

1. Методологічні підходи до прогнозування банкрутства підприємств, розповсюджені у вітчизняній практиці
2. Методологічні підходи до прогнозування банкрутства підприємств, розповсюджені у закордонній практиці
3. Напрямки удосконалення методики аналізу фінансового стану підприємства

Завдання 1

Визначити:

1. Суму збільшення Статутного фонду.
2. Розрахунковий курс акцій до збільшення.
3. Розрахунковий курс після збільшення.

Пояснити отримані курси акцій.

Статутний фонд АТ складає 500 тис. грн.; номінальна вартість акцій – 150 грн.

Прийнято рішення про збільшення Статутного капіталу за рахунок нерозподіленого прибутку і резервних фондів, що перевищують необхідним, передбаченим законодавством розмір. Співвідношення, згідно якого збільшується Статутний фонд, складає 3:1.

Резерви і нерозподілений прибуток складають 900 тис. грн.

Завдання 2

Здійснити двоступінчасту санацію балансу АТ з використанням елементів альтернативної санації.

Визначити:

- 1) санаційний прибуток;
- 2) обсяг Статутного капіталу і суму коштів, що залишилися в розпорядженні підприємства після фінансової санації.

Скласти баланс підприємства після проведення фінансової санації.

Вихідні дані:

Баланс АТ на початок проведення санації, тис. грн.

АКТИВ		ПАСИВ	
Основні засоби	3720	Статутний фонд	5800
Запаси і витрати	1862	Резервний фонд	25
Дебіторська заборгованість	613	Непокриті збитки	-3114
Грошові кошти	70	Довгострокові пасиви	2810
		Короткострокові пасиви	744
Валюта балансу	6265	Валюта балансу	6265

Загальні збори акціонерів прийняло рішення про зменшення Статутного фонду об'єднанням акцій у співвідношенні 3:2.

Як альтернативу акціонерам запропоновано здійснити доплати в розмірі 60% до номіналу. 70% акціонерів прийняли рішення про обмін своїх акцій, а 30% вирішили здійснити доплати.

Накладні витрати, зв'язані зі зменшенням Статутного фонду, склали 1800 тис. грн., одночасно прийнято рішення про збільшення Статутного фонду на 1500 тис. грн. Всі акції нового випуску були реалізовані за курсом емісії 110%. Послуги андерроїтера коштували 80,0 тис. грн. Накладні витрати, пов'язані зі збільшенням статутного фонду склали 17 тис. грн.

Тема 9

1. Сутність фінансової стратегії підприємства, етапи її формування і їх характеристика
2. Застосування SWOT-аналізу при діагностиці кризових явищ на підприємстві
3. Застосування дискримінантного аналізу при прогнозуванні можливого банкрутства підприємства

Завдання 1

Визначити:

1. Збільшення статутного фонду АТ «Омега» та його розмір після реорганізації.
2. Суму компенсаційних виплат акціонерам АТ «Альфа»
3. Суму приросту чистої вартості АТ «Омега», що включається до складу додаткового капіталу.
4. Розмір інших статей активу і пасиву АТ «Омега» після реорганізації і скласти баланс АТ «Омега» після приєднання до нього АТ «Альфа».

Вихідні дані:

Ухвалено рішення про реорганізацію акціонерного товариства «Альфа», приєднанням до АТ «Омега». Співвідношення, по якому обмінюються корпоративні права у випадку приєднання 2:4.

Як доплата до корпоративним прав АТ «Омега» виплачує на користь акціонерів АТ «Альфа» компенсацію в розмірі 4,5 грн. за кожну акцію номінальною вартістю 50 грн.

Баланс АТ «Альфа» до реорганізації, тис. грн.

АКТИВ		ПАСИВ	
Основні засоби	2500	Статутний фонд	2420 2060
Запаси і затрати	2150	Додатковий капітал	240 2250
Дебіторська заборгованість	2100	Резервний фонд	
Грошові кошти	220	Зобов'язання	
Баланс	6970	Баланс	6970

Баланс АТ «Омега» до реорганізації, тис. грн.

АКТИВ		ПАСИВ	
Основні засоби	3400	Статутний фонд	3200 2300
Запаси і затрати	2300	Додатковий капітал	2200 2300
Дебіторська заборгованість	2200	Резервний фонд	
Грошові кошти	2100	Зобов'язання	
Баланс	10000	Баланс	10000

Завдання 2

1. Визначити суму найбільш ліквідних активів, суму активів, які швидко реалізуються, суму короткострокових пасивів.
2. Коефіцієнти загальної ліквідності, абсолютної ліквідності.
3. Дати характеристику стану підприємства «Протон» на основі розрахованих показників.
4. Побудувати аналітичний баланс по наявним даним.

Є наступні дані про майновий стан підприємства «Протон»:

Розрахунковий рахунок - 300000 грн.

Валютний рахунок - 84000 грн.

Будинки - 900000 грн.

Офісне обладнання - 64000 грн.

Транспорт - 218000 грн.

Ліцензія на виробництво товару X, вартістю - 4000 грн.

Запаси - 358000 грн.

Залишки готової продукції - 73000 грн.

Отримані векселя - 25000 грн.

Заборгованість покупців за реалізовану продукцію - 73000 грн.

Підприємство «Протон» володіє 10% акцій підприємства «Бета». Уставний фонд «Бета» складає 2000000 грн. По установчим документах статутний фонд «Протон» - 1000000 грн., резервний фонд - 200000 грн.

Протягом року відбулася дооцінка акцій у розмірі 10% номінальної вартості. Нерозподілений прибуток складає - 96000 грн., короткостроковий кредит банку - 200000 грн. Небанківським установам підприємству «Протон» - наданий кредит з терміном погашення більше 1 року - 73000 грн.

Заборгованість по оплаті праці склала 220000 грн. Заборгованість постачальникам -300000 грн. Підприємство «Протон» видало векселів на 50000 грн. Інша заборгованість перед-прийняття склала 59000 грн.

Аналітичний баланс АТ «Протон»

Актив	тис. грн	Пасив	тис. грн
1. Необоротні активи: - Будинки - Офісне обладнання - Транспорт		1. Капітал і резерви: - Статутний фонд - Резервний фонд - Додатковий капітал - Нерозподілений прибуток	
Усього:		Усього:	
2. Оборотні активи: - Запаси - Затрати на ліцензію - Готова продукція		2. Короткострокові зобов'язання: - Короткостроковий кредит - Заборгованість перед постачальниками - Векселя до сплати - Інша заборгованість	
Усього:		Усього:	
3. Дебіторська заборгованість: - За реалізовану продукцію - Акції - Векселя до отримання		3. Оплата праці	
Усього:			
4. Розрахунковий рахунок			
5. Валютний рахунок			
Усього:		Усього:	

Тема 10

1. Проблеми управління підприємством в сучасних умовах та шляхи їх вирішення
2. Досвід реалізації реальної концепції санації підприємства
3. Прогнозування банкрутства і розробка антикризової програми підприємства

Завдання 1

Визначити:

1. Баланс економічного обороту нефінансових активів підприємства «Сигма».
2. Визначити обороти по активних і пасивних рахунках.
3. Скласти баланс економічного обороту.

Вихідні дані:

Залишки матеріалів на початок місяця - 2870 грн.

Відпущено у виробництво зі складу напівфабрикатів власного виробництва - 23000 грн.

Надійшло матеріалів від постачальників на суму 8150 грн 20% суми відстрочка платежу.

Відпущено у виробництва МБП на 1000 грн.

Від підприємства «Гама» отримано встаткування - 3620 грн.

Із цеху на склад передана товарна продукція - 25400 грн.

Підприємству передано на умовах фінансового лізингу встаткування на суму 7900 грн.

Баланс економічного обороту підприємства «Сигма»

Статті БЕО	Усього надійшло	У т.ч.	
		власних	позикових
Ресурси:			
1. Залишки на початок періоду			
2. Надійшло з зовнішніх джерел (від постачальників, підрядчиків, дебіторів)			
3. Надійшло по внутрішньому обороту (з цеху, складу на відвантаження і т.д.)			
Усього ресурси (1 +2 + 3)			
Використання ресурсів:			
1. Використано усередині підприємства			
2. Передано зовнішнім партнерам			
3. Залишки на кінець року			
Усього: Використано (1 +2 + 3)			

Завдання 2

Визначити:

1. Індикатор фінансової стійкості підприємства на початок і кінець року по даним балансу.
2. Зробити висновок про фінансову стійкість підприємства.

Розрахунок індикатору фінансової стійкості

Показники	На початок року	На кінець року
Нефінансові активи AN		
Фінансові активи AF		
Власний капітал SK		
Позиковий капітал ZK		
Чисте кредитування (запозичення) $V=SK-AM$		
Чисте контр кредитування (контр запозичення) $V=ZK-AF$		

Вихідні дані у додатку.

Баланс

тис. грн.

Актив	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
1	3	4
I. Необоротні активи		
Нематеріальні активи:		
Залишкова вартість	29,4	21,0
Первісна вартість	37,8	37,8
Знос	8,4	16,8
Незавершене будівництво	1132,6	1132,6
Основні засоби:		
Залишкова вартість	121606,8	107504,3
Первісна вартість	255962,7	255962,7
Знос	134355,9	148458,4
Довгострокові фінансові інвестиції:		
які враховуються по методу участі в капіталі інших підприємств		
інші фінансові інвестиції	511,0	34574,2
Довгострокова дебіторська заборгованість		
Відстрочені податкові активи		
Інші необоротні активи		
Усього по розділу I	123279,8	143232,1
II. Оборотні активи		
Запаси:		
виробничі запаси	21378,0	25653,6
тварини на вирощуванні і відгодівлі		
незавершене виробництво	737,8	885,4
готова продукція	7102,9	8523,5
Товари	699,3	839,2
Векселі отримані		
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги:		
чиста реалізаційна вартість	8192,1	9830,6
первісна вартість	8332,8	9999,4
резерв сумнівних боргів	140,7	168,8
Дебіторська заборгованість по розрахунках:		
с бюджетом	492,8	591,4
по авансах виданим	177,8	213,4
по нарахованих доходах		
по внутрішніх розрахунках		
Інша поточна дебіторська заборгованість	10955,7	13146,8
Поточні фінансові інвестиції	2100,0	2100,0
Грошові кошти і їхні еквіваленти:		
у національній валюті	1369,2	1643,0
в іноземній валюті	1715,0	2058,0
Інші оборотні активи		
Усього по розділу II	54920,6	65484,9
III. Витрати майбутніх періодів	39,9	39,9
Баланс	178240,3	208756,9

Пасив	На початок звітної періоду	На кінець звітної періоду
1	3	4
I. Власний капітал		
Статутний капітал	972,3	972,3
Пайовий капітал		
Додатковий вкладений капітал		
Інший додатковий капітал	127299,9	127299,9
Резервний капітал	242,9	242,9
Нерозподілений прибуток (непокриті збитки)	23212,0	50312,1
Неоплачений капітал		
Витягнутий капітал		
Усього по розділу I	151727,1	178827,2
II. Забезпечення наступних витрат і платежів		
Забезпечення виплат персоналові	2373,0	2373,0
Інші забезпечення	3797,5	3797,5
Цільове фінансування		
Усього по розділу II	6170,5	6170,5
III. Довгострокові зобов'язання		
Довгострокові кредити банків		
Інші довгострокові фінансові зобов'язання	280,0	280,0
Відстрочені податкові зобов'язання	460,6	460,6
Інші довгострокові зобов'язання		
Усього по розділу III	740,6	740,6
IV. Поточні зобов'язання		
Короткострокові кредити банків	2100,0	2100,0
Поточна заборгованість по довгострокових зобов'язаннях	420,0	420,0
Векселі видані		
Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	4494,0	5392,8
Поточні зобов'язання по розрахунках:		
по авансах отриманим с бюджетом	4713,1	5655,7
по позабюджетних платежах	2704,8	3245,8
по страхуванню	374,5	449,4
по заробітній платі с учасниками	291,9	350,3
по внутрішніх розрахунках	966,7	1160,0
Інші поточні зобов'язання	3250,8	3901,0
Усього по розділу IV	286,3	343,6
V. Доходи майбутніх періодів		
Баланс	178240,3	208756,9

Література

Базова

1. Господарський Кодекс України: Закон України № 436-IV від 16.01.2003р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/436-15>
2. Податковий кодекс України: Закон, Кодекс від 02.12.2010 № 2755-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
3. Закон України від 14.05.1992 № 2343-XII «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» (із змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2343-12>.
4. Закон України «Про банки і банківську діяльність» Закон від 07.12.2000 № 2121-III //http: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2121-14
5. Закон України «Про забезпечення вимог кредиторів та реєстрацію обтяжень» від 18.11.2003 р. 1255-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1255-15>
6. Закон України «Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні» Закон від 12.07.2001 № 2658-III [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2658-14>.
7. Закон України «Про фінансову реструктуризацію» від 14.06.2016 № 1414-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1414-19>
8. Методичні рекомендації щодо виявлення ознак неплатоспроможності підприємства та ознак дій з приховування банкрутства, фіктивного банкрутства чи доведення до банкрутства: Наказ Міністерства економіки України № 14 від 19.01.2006 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nau.kiev.ua>.
9. Методика оцінки майна Кабінет Міністрів України; Постанова, Методика, від 10.12.2003 № 1891 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1891-2003-%D0%BF>.
10. Методика аналізу фінансово-господарської діяльності підприємств державного сектору економіки: Затв. Наказом Міністерства фінансів України від 14.02.2006 р. № 170 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0332-06>.
11. Методика інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємства організацій: Затв. наказом Агентства з питань запобігання банкрутству підприємств та організацій 23.02.1998 р. № 22 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0214-98>.

Допоміжна

1. Боронос В.Г. Управління фінансовою санацією підприємств: підручник / В. Г. Боронос, І. Й. Плікус. – Суми: Сумський державний університет, 2022. – 459 с.
2. Крутова А.С. Управління фінансовою санацією підприємства: навч. посібник / А.С. Крутова, Л.І. Лачкова, В.М. Лачкова. – Х.: Видавець Іванченко І.С., 2017. – 188 с.
3. Говорушко Т.А. Управління фінансовою санацією підприємств: навчальний посібник / Т.А. Говорушко, І.В.Дем`яненко, К.В.Багацька та ін. – Київ, ЦУЛ, 2013 – 400 с.
4. Карпунь І.Н. Управління фінансовою санацією підприємства: Навч. посібник. – Львів: «Магнолія», 2012. – 418 с.
5. Ковальчук К.Ф. Управлінська, фінансова та маркетингова діяльність підприємств в умовах нестійкої економіки: кол. монографія за заг. ред. К.Ф. Ковальчука. – Дніпропетровськ: Пороги, 2016. – 516 с

Навчальне видання

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
до самостійної роботи з дисципліни
«УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ САНАЦІЄЮ ПІДПРИЄМСТВА»
(для здобувачів вищої освіти спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та
страхування»)
(Електронне видання)

Укладачі:

доц. Чернодубова Е.В.

доц. Мартинов А.А.

Підписано до друку
Формат 60x84 1/16. Папір типограф. Гарнітура Times
Друк офсетний. Умов. друку . Уч. вид. л.
Тираж 20 екз. вид. № . Ціна договірна.

Видавництво Східноукраїнського національного університету ім. В. Даля
вул. Іоанна Павла II, будинок 17, м. Київ, 01042, Україна.
Адрес редакції: 01042, м. Київ, вул. Іоанна Павла II, б.17